

PAS-bureau

Gebiedsrapportage 2017

Natura 2000 gebied nr. 133

Kampina & Oisterwijkse Vennen

Binnen het Programma Aanpak Stikstof staat het uitvoeren van de geplande bron- en herstelmaatregelen en het blijvend dalen van het stikstofdepositie centraal. Daarmee wordt verdere achteruitgang van de stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden van soorten voorkomen en worden de wettelijk vastgestelde natuurdoelen (op termijn) gehaald. Dit maakt het mogelijk om economische ontwikkeling te faciliteren door het uitgeven van depositieruimte.

Deze gebiedsrapportage brengt op gebiedsniveau in beeld of de omvang en kwaliteit van de voor stikstofgevoelige habitattypen (en leefgebieden van soorten) in overeenstemming is met de uitgangspunten van het Programma Aanpak Stikstof. Ook wordt inzichtelijk gemaakt hoe de stikstofdepositie zich in ruimte en tijd ontwikkelt en of de uitvoering van de herstelmaatregelen verloopt zoals in PAS-gebiedsanalyses is vastgelegd. De gebiedsrapportage bestaat uit de volgende hoofdstukken:

1. Beschermde habitattypen en leefgebieden
2. Herstelmaatregelen (brongegevens en voortgang)
3. Veldbezoek
4. Ontwikkeling van de stikstofdepositie
5. Stikstofoverbelasting per habitat
6. Benutting van de depositieruimte

Voor elk onderdeel is de meeste recente informatie weergegeven die, passen binnen het monitoringproces, beschikbaar was op 31 december 2017. De inwinning van de gegevens vond op verschillende data plaats. Per onderdeel is aangegeven van welk moment in de tijd de gegevens afkomstig zijn. Eind 2017 zijn over de ontwikkeling van de kwaliteit en omvang van beschermde stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden beperkt gegevens beschikbaar. Dit is conform het PAS-monitoringsplan. Veranderingen in ecologische en hydrologische processen, die door de uitvoering van herstelmaatregelen op gebiedsniveau in gang worden gezet en met natuurmonitoring in beeld worden gebracht, vergen tijd. De komende jaren zal een steeds uitgebreider beeld gegeven kunnen worden van de effecten van de PAS-herstelmaatregelen en de ontwikkeling en kwaliteit van de stikstofgevoelige habitats.

1 Beschermde habitattypen en leefgebieden

De PAS-monitoring heeft betrekking op de kwaliteit en het oppervlakte van beschermde stikstofgevoelige habitattypen en op stikstofgevoelige leefgebieden van soorten in het PAS- Natura 2000-gebied (verder PAS-gebied). De in dit hoofdstuk gepresenteerde gegevens zijn gebaseerd op AERIUS Monitor 2016L.

1.1 Ligging habitattypen

Een kaart met de ligging van de relevante habitattypen en leefgebieden van VHR-soorten binnen het PAS-gebied is te vinden in de bijlage. Zie de kaart 'Ligging Habitattypen'.

1.2 Omvang en doelstelling habitattypen

In de bijbehorende tabel 'Relevante habitattypen' is per habitatype aangegeven welke instandhoudingsdoelstelling er voor geldt: behoud of verbetering. Dit is geformuleerd voor zowel de kwaliteit als voor de oppervlakte van het desbetreffende habitatype. Ook is aangegeven wat het ecologisch oordeel hiervoor is. Het ecologisch oordeel laat zien of voor het habitatype verwacht mag worden dat de natuurwaarden behouden (of op termijn verbeterd) kunnen worden bij de berekende ontwikkeling van de stikstofdepositie in combinatie met de geplande herstelmaatregelen. De oordelen 1a en 1b houden in dat er wetenschappelijk gezien geen twijfel is dat de instandhoudingsdoelen op termijn gehaald kunnen worden. Als verbetering van de kwaliteit of uitbreiding van de oppervlakte een doelstelling is, zal die bij oordeel 1a in het eerste tijdvak aanvangen en bij 1b in het tweede of derde tijdvak. Voor een volledige begripsomschrijving van het ecologisch oordeel zie de AERIUS-leeswijzer gebiedssamenvatting: <https://www.aerius.nl/nl/publicaties/handleidingen-en-leeswijzers>

In de tabel staan ook de oppervlaktes per habitatype aangegeven. Het oppervlak is berekend door het oppervlak van het ingetekende habitatgebied te vermenigvuldigen met de mate waarin het habitatype binnen het gebied voorkomt (het bedekkingspercentage). Zie de tabel 'Relevante habitattypen' in de bijlage.

1.3 Leefgebieden van aangewezen soorten

Voor de aangewezen soorten is in de tabel 'Leefgebieden van aangewezen soorten' aangegeven per soort van welke stikstofgevoelige leefgebieden de soort binnen het PAS-gebied gebruik maakt. In de tabel staat ook de oppervlakte van het desbetreffende stikstofgevoelige leefgebied en het ecologisch oordeel voor de doelstelling van de populatie van de soort.

2 Natuurherstelmaatregelen

De tabel 'Herstelmaatregelen' geeft aan welke ecologische herstelmaatregelen er in de eerste PAS periode (2015 t/m 2021) uitgevoerd worden om verslechtering te voorkomen en (op termijn) de doelstellingen voor de relevante habitats en leefgebieden te realiseren. De tabel bevat alle ecologische herstelmaatregelen die voor dit PAS-gebied zijn opgenomen in de bijbehorende PAS-Gebiedsanalyse 2017. Uitleg over de verwachte effecten van de herstelmaatregelen is terug te vinden in de gebiedsanalyse.

Over de uitvoering van de natuurherstelmaatregelen zijn door het bevoegd bestuursorgaan afspraken gemaakt met de betrokken waterschappen, terreinbeherende organisaties en particulieren. Zie de tabel 'Herstelmaatregelen' in de bijlage.

2.1 Voortgang uitvoering herstelmaatregelen

De tabel 'Voortgang herstelmaatregelen' geeft inzicht in de voortgang van de uitvoering van ecologische herstelmaatregelen. De peildatum van de hier gepresenteerde gegevens is 31 maart 2017. De voortgang is uitgevraagd over de maatregelen die zijn opgenomen in de AERIUS Monitor M16, omdat AERIUS Monitor M16L op dat moment nog niet beschikbaar was. Hierdoor kunnen er kleine afwijkingen bestaan tussen de maatregelen die opgenomen zijn in de voorgaande tabel 'Herstelmaatregelen' en in de tabel 'Voortgang herstelmaatregelen'. In een volgende ronde van de voortgangsmonitoring worden deze afwijkingen bijgesteld.

Per maatregel is in de tabel weergegeven wanneer de uitvoering van de maatregelen afgerond dient te zijn en wat de voortgang is. Daarnaast is per maatregel een prognose afgegeven over het gereedkomen van de uitvoering binnen de gestelde termijn. Om goed vinger aan de pols te kunnen houden met betrekking tot de voortgang, is de uitvoering opgeknipt in processtappen. Voor alle processtappen is de voortgangstatus zichtbaar in de tabel. Er worden acht processtappen onderscheiden: 1) beschikbaar maken financiering; 2) beschikbaar maken van de grond (overeenkomst, aankoop, afkoop pacht, onteigening); 3) formele besluitvorming (inpassingsplan, bestemmingsplan, peilbesluit); 4) vergunningen; 5) inhoudelijke voorbereiding; 6) praktische voorbereiding; 7) fysieke uitvoering; 8) gereed verklaren. Het is belangrijk op te merken dat niet alle processtappen

voor elke maatregel van toepassing zijn. Zo worden bijvoorbeeld veel maatregelen in bestaande natuurgebieden uitgevoerd. De processtap 'Beschikbaar maken van de grond' is dan niet aan de orde.

Voor maatregelen waarvoor al gestart is met de uitvoering in het veld is in 'percentage voortgang' weergegeven welk deel van de uitvoering gerealiseerd is. Niet voor elk type herstelmaatregel kan tussentijds een indicatie van de vordering in het veld gegeven worden. Voor sommige herstelmaatregelen, zoals bijvoorbeeld het opzetten van het grondwaterpeil, geldt dat er in de uitvoering van de maatregel geen stappen zijn tussen 0% gerealiseerd en 100% gerealiseerd. Zie de tabel 'Voortgang herstelmaatregelen' in de bijlage.

2.2 Knelpunten

Voor herstelmaatregelen waarvan de tijdige uitvoering onder druk staat of waarbij de prognose is dat de herstelmaatregel niet tijdig wordt uitgevoerd, zijn knelpunten benoemd. Knelpunten kunnen betrekking hebben op een specifieke processtap of algemeen van aard zijn.

In dit PAS-gebied waren knelpunten in de uitvoering van herstelmaatregelen niet aan de orde op peildatum 31-3-2017.

3 Veldbezoek

Onderdeel van de PAS-monitoring is een jaarlijks veldbezoek in elk PAS-gebied. Het veldbezoek bestaat uit een visuele inspectie van geselecteerde locaties door medewerkers van het verantwoordelijke bestuursorgaan voor het beheerplan van het Natura 2000-gebied (meestal provincie) en de terreinbeheerder(s). Tijdens de inspectie wordt op basis van een standaardvragenlijst gekeken naar indicaties voor ontwikkelingen in de stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden van soorten. Het gaat om visuele waarnemingen van de natuurkwaliteit en niet om gerichte metingen. De resultaten van het veldbezoek worden door het bevoegd gezag en de beheerder gezamenlijk vastgelegd in een verslag en ondertekend. In 2017 is er in dit PAS-gebied een veldbezoek verricht. Er zijn daarbij geen onverwachte ontwikkelingen geconstateerd, die mogelijk (op termijn) aanleiding geven tot heroverweging van de PAS-gebiedsanalyse.

4 Ontwikkeling van de stikstofdepositie

In dit deel van de gebiedsrapportage wordt inzichtelijk gemaakt wat de ontwikkeling is van de stikstofdepositie in het gebied over de tijd. Deze informatie is gebaseerd op modelberekeningen van AERIUS Monitor 2016L.

De staafdiagrammen 'Ontwikkeling van de stikstofdepositie' tonen de gemiddelde depositie op alle relevante habitats binnen het gebied in 2014, 2015, 2020 en 2030. Dit zijn de jaren waarvoor deze rekenresultaten beschikbaar zijn. Zie de diagrammen 'Ontwikkeling van de stikstofdepositie'.

4.1 Ruimtelijke verdeling van de depositie

De kaarten 'Ruimtelijke verdeling depositie' tonen de ruimtelijke verdeling van de depositie op relevante habitats en N-gevoelige leefgebiedtypen. De eerste kaart toont de verdeling van de depositie voor het jaar 2014. De kaarten daaronder tonen deze verdeling voor de jaren 2020 en 2030. Zie de kaarten 'Ruimtelijke verdeling depositie'.

4.2 Depositie per habitat

Tabel 'Depositie per habitat- en leefgebiedtype' toont de gemiddelde depositie per habitat- en leefgebiedtype voor de jaren 2014, 2015, 2020 en 2030. De kolommen met percentielen geven een indicatie van hoeveel stikstofdepositie er plaatsvindt op het overgrote deel (80%) van het habitat. Met andere woorden: voor 80% van het oppervlak van het desbetreffende habitat geldt een stikstofdepositie die tussen de weergegeven waarden ligt. Zie de tabel 'Depositie per habitatype'.

4.2.1 Depositiedaling

Bijgaande kaarten en tabel tonen in welke mate de stikstofdepositie in 2020 en 2030 daalt ten opzichte van het jaar 2014. In de tabel is ook de depositiedaling in 2015 ten opzichte van 2014 opgenomen. Zie de kaarten 'Depositiedaling' en de tabel 'Depositiedaling per habitatype' in de bijlage.

5 Stikstofoverbelasting per habitat

In de tabel 'Stikstofoverbelasting per habitat- en leefgebiedtype' is per relevant habitat aangegeven in hoeverre er sprake is van overbelasting door stikstof in 2014, 2015, 2020 en 2030. De gepresenteerde informatie is gebaseerd op modelberekeningen van AERIUS Monitor 2016L. Zie tabel 'Stikstofoverbelasting per habitat- en leefgebiedtype'.

5.1 Ruimtelijk beeld van de stikstofoverbelasting

De kaarten 'Ruimtelijk beeld van de stikstofoverbelasting' geven weer in welke mate het gebied te maken heeft met overbelasting in het referentiejaar 2014, in 2020 en in 2030, gebaseerd op de mate van overschrijding van de kritische depositiewaarde op relevante habitats. Zie kaarten 'Ruimtelijk beeld van de stikstofoverbelasting'.

6 Benutting van de depositieruimte

Dit hoofdstuk geeft een beeld van de benuttingsgraad van de ruimte voor economische ontwikkeling. Door de depositiedaling en de generieke bronmaatregelen in combinatie met de uitvoering van herstelmaatregelen komt depositieruimte beschikbaar voor de groei van bestaande economische activiteiten en voor nieuwe economische ontwikkelingen. Een deel van de depositieruimte is gereserveerd voor autonome ontwikkelingen (bijvoorbeeld gekoppeld aan bevolkingsgroei). Een deel is gereserveerd voor projecten met een klein effect op stikstofgevoelige natuurgebieden waarvoor geen vergunning nodig is en een melding volstaat. Een deel is gereserveerd voor projecten van nationaal en provinciaal maatschappelijke belang (prioritaire projecten). En een deel is gereserveerd voor vergunningsplichtige activiteiten van overheden en ondernemers. De beschikbare ontwikkelingsruimte in de eerste zesjarige PAS-periode is verdeeld over twee periodes van ieder drie jaar. Na drie jaar komt er opnieuw ontwikkelingsruimte beschikbaar, als uit de monitoring blijkt dat dit nog steeds verantwoord is met oog op de te behalen natuurdoelen.

De figuur 'Benuttingsgraad depositieruimte' laat zien in welke mate de voor de verschillende onderdelen beschikbare depositieruimte benut is na het eerste jaar PAS, op peildatum 12 september 2017. De benuttingsgraad is gebaseerd op de beschikbaar gestelde ontwikkelingsruimte zoals vastgelegd in AERIUS Monitor 2016L. De totale hoeveelheid depositieruimte die voor elk van de onderdelen (prioritaire projecten, vergunningen en meldingen) de eerste drie jaar beschikbaar is (tot 1 juli 2018) is op 100% gesteld. Autonome ontwikkeling is in de figuur niet opgenomen. De weergegeven percentages gelden voor het hele PAS-gebied in totaal, en geven geen inzicht in de verschillen in benuttingsgraad binnen een PAS-gebied.

De figuur is een momentopname. Er kunnen dagelijks vergunningen worden verleend en meldingen worden gedaan. Hierdoor zal de benuttingsgraad op het moment van publicatie van deze rapportage afwijken van de hier getoonde cijfers. Zie de figuur 'Benuttingsgraad depositieruimte' in de bijlage.

Relevante habitattypen

Habitat		Ecologisch oordeel	Relevant (ingetekend)	Relevant (gekarteed)	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H3110	Zeer zwakgebufferde vennen	1b	5,2 ha	5,2 ha	Verbetering	Verbetering
H3130	Zwakgebufferde vennen	1b	30,3 ha	30,3 ha	Verbetering	Verbetering
H3160	Zure vennen	1b	49,2 ha	49,2 ha	Vermindering	Verbetering
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	1a	66,5 ha	61,6 ha	Verbetering	Verbetering
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	1a	12,9 ha	12,9 ha	Verbetering	Verbetering
H91EoC	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	1a	25,2 ha	25,2 ha	Behoud	Verbetering
H4030	Droge heiden	1a	159,3 ha	155,0 ha	Verbetering	Verbetering
H6410	Blauwgraslanden	1b	2,1 ha	2,1 ha	Behoud	Verbetering
H9190	Oude eikenbossen	1b	< 1,0 ha	< 1,0 ha	Behoud	Verbetering
H7110B	Actieve hoogvenen (heideveentjes)	1b	2,1 ha	2,1 ha	Verbetering	Verbetering
H7210	Galigaanmoerassen	1b	1,4 ha	1,4 ha	Behoud	Verbetering
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	1a	14,7 ha	14,1 ha	Verbetering	Behoud
H2330	Zandverstuivingen	1b	< 1,0 ha	< 1,0 ha	Verbetering	Verbetering
L4030	Droge heiden	N.v.t.	89,8 ha	89,2 ha	-	-
L4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	N.v.t.	3,9 ha	3,9 ha	-	-

Leefgebieden van aangewezen soorten

Soort		Doelstelling populatie	Leefgebied/habitatype		Ecologisch oordeel	Relevant (ingetekend)	Relevant (gekarteed)
H1166	Kamsalamander	Verbetering	H3130	Zwakgebufferde vennen	1b	30,3 ha	30,3 ha
H1831	Drijvende waterweegbree	Verbetering	Lg03	Zwakgebufferde sloot	N.v.t.	2,0 ha	2,0 ha
			H3130	Zwakgebufferde vennen	1b	30,3 ha	30,3 ha
A004	Dodaars	30	H3130	Zwakgebufferde vennen	1b	30,3 ha	30,3 ha
			ZGH31 60	Zure vennen	1b	1,8 ha	1,8 ha
			Lg04	Zuur ven	N.v.t.	16,9 ha	16,3 ha
			H3160	Zure vennen	1b	47,5 ha	47,5 ha
A276	Roodborsttapuit	35	L4030	Droge heiden	N.v.t.	89,8 ha	89,2 ha
			Lg09	Droog struisgrasland	N.v.t.	43,4 ha	43,3 ha
			H4030	Droge heiden	1a	159,3 ha	155,0 ha
			L4010 A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	N.v.t.	3,9 ha	3,9 ha
			H4010 A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	1a	66,5 ha	61,6 ha
			H6410	Blauwgraslanden	1b	2,1 ha	2,1 ha
			H2310	Stuifzandheiden met struikhei	1a	12,9 ha	12,9 ha

Herstelmaatregelen

Kaart	Maatregel	Ten behoeve van	Potentiële effectiviteit *	Respons-tijd (jaar) **	Opp./lengte maatregel	Frequentie uitvoering per (1e, 2e of 3e) tijdvak ***
	Aantalsreductie zomerganzen <i>Onderzoeksmaatregel, o.a. uit te voeren op de Huisvennen.</i>	H3160 Zure vennen	-	-	± 49 ha	Cyclisch (1)
	Aanvoer grondwater (fall-back) <i>Centrale Oisterwijkse vennen en Winkelsven, alleen als nodig voor buffering.</i>	H3130 Zwakgebufferde vennen	● ● ●	< 1	25 ha	Cyclisch (3)
	Aanvoer grondwater (pompvoorziening) fallback maatregel <i>In Galgeven en Staalbergven, alleen als nodig voor buffering.</i>	H3110 Zeer zwakgebufferde vennen	● ● ●	< 1	ca. 12 ha	Cyclisch (2,3)
	Aanvoer grondwater (pompvoorziening) fallback maatregel <i>In Galgeven en Staalbergven, alleen als nodig voor buffering.</i>	H3110 Zeer zwakgebufferde vennen	● ● ●	< 1	12 ha	Cyclisch (1)
	Aanvoer zwak gebufferd oppervlaktewater <i>In Centrale Oisterwijkse vennen. Afhankelijk van uitkomsten onderzoek waterkwaliteit en verwijderen slib Kolkven.</i>	H3110 Zeer zwakgebufferde vennen	● ● ●	< 1	1000 m3	Cyclisch (1,2)
	Aanvoer zwak gebufferd oppervlaktewater <i>In Centrale Oisterwijkse vennen. Indien nog noodzakelijk in 3e bpp.</i>	H3110 Zeer zwakgebufferde vennen	● ● ●	< 1	1000 m3	Cyclisch (3)
	Baggeren, verwijderen organisch sediment tbv uitbreiding <i>Rietven en Groot Kolkven, in 2e of 3e bpp.</i>	H3130 Zwakgebufferde vennen	● ● ●	1 - 5	14 ha	Eenmalig (2)
	Begrazen	H9190 Oude eikenbossen	● ● ○	1 - 5	16 ha	Cyclisch (1)
	Bekalken <i>icm plaggen</i>	H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen	● ● ●	1 - 5	± 2 ha (samen met H4010A)	Cyclisch (1,2)
	Bekalken <i>Indien nog noodzakelijk in 3e bpp.</i>	H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)	● ● ○	1 - 5	± 2 ha (samen met H7150)	Cyclisch (3)
	Bekalken <i>Indien nog noodzakelijk in 3e bpp.</i>	H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen	● ● ●	1 - 5	± 2 ha (samen met H4010A)	Cyclisch (3)
	Bekalken <i>Op verzuurde plaatsen waar is/wordt geplagd.</i>	H4030 Droge heiden	● ● ●	1 - 5	± 7,5 ha	Cyclisch (1,2,3)

Kaart	Maatregel	Ten behoeve van	Potentiële effectiviteit *	Respons- tijd (jaar) **	Opp./lengte maatregel	Frequentie uitvoering per (1e, 2e of 3e) tijdvak ***
	Bekalken	H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)	● ● ○	1 - 5	± 2 ha (samen met H7150)	Cyclisch (1,2)
	Chopperen/plaggen	H4030 Droge heiden	● ● ●	1 - 5	± 7,5 ha	Cyclisch (1,2,3)
	Extra begrazen	H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)	● ● ○	1 - 5	± 5 ha (samen met H7150)	Cyclisch (1,2)
	Extra begrazen	H2330 Zandverstuivingen	● ● ○	1 - 5	0,16 ha + oppervlakte uitbreiding	Cyclisch (2,3)
	Extra begrazen <i>Indien nog noodzakelijk in 3e btp.</i>	H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)	● ● ○	1 - 5	± 5 ha (samen met H7150)	Cyclisch (3)
	Extra begrazen	H2310 Stuifzandheiden met struikheide	● ● ●	< 1	± 13 ha	Cyclisch (1,2,3)
	Extra begrazen <i>Indien nog noodzakelijk in 3e btp.</i>	H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen	● ● ○	1 - 5	± 5 ha (samen met H4010A)	Cyclisch (3)
	Extra begrazen	H2330 Zandverstuivingen	● ● ○	1 - 5	0,16 ha	Cyclisch (1)
	Extra begrazen	H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen	● ● ○	1 - 5	± 5 ha (samen met H4010A)	Cyclisch (1,2)
	Extra begrazing	H4030 Droge heiden	● ● ●	1 - 5	± 100 ha	Cyclisch (1,2,3)
1	Extra maaien van water- en oevervegetatie	Lgo3 Zwakgebufferde sloot	● ● ●	< 1	-	Cyclisch (1)
	Greppels voor afvoer regenwater herstellen <i>Gaat de effecten van verzuring en vermesting door stikstofdepositie tegen.</i>	H6410 Blauwgraslanden	● ● ●	1 - 5	± 2,1 ha	Eenmalig (1)
	Hydrologisch herstel gradienten op landschapsniveau <i>In het kader van GGOR Beerzedal.</i>	H6410 Blauwgraslanden	● ● ○	5 - 10	± 5 ha	Eenmalig (1)
	Kap bomen in zijgebied <i>Op landduinen bij Tongbersven en Huisvennen.</i>	H7110B Actieve hoogvenen (heideveentjes)	● ● ●	1 - 5	2 ha	Eenmalig (1)
	Kap bomen langs venoever <i>In zone van 30 m langs Centrale Oisterwijkse vennen, Rietven en Belversven, alleen in combinatie met buffering zinnig.</i>	H3130 Zwakgebufferde vennen	● ● ●	1 - 5	3,5 ha	Eenmalig (1)

Kaart	Maatregel	Ten behoeve van	Potentiële effectiviteit *	Respons- tijd (jaar) **	Opp./lengte maatregel	Frequentie uitvoering per (1e, 2e of 3e) tijdvak ***
	Kap bomen langs venoever <i>Galgeven, alleen in combinatie met buffering zinnig.</i>	H3110 Zeer zwakgebufferde vennen	● ● ●	1 - 5	6 ha	Eenmalig (1)
	Kap bomen t.b.v. uitbreiden omvang <i>In GGOR-gebied, voor uitbreiden omvang.</i>	H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)	● ● ●	5 - 10	± 3 ha (samen met H7150)	Eenmalig (1)
	Kap bomen t.b.v. uitbreiding oppervlak <i>Eenmalig in 1e-3e bpp, aanliggend aan bestaande droge heiden.</i>	H4030 Droge heiden	● ● ●	5 - 10	± 15 ha	Eenmalig (1,2,3)
	Kap bomen t.b.v. uitbreiding oppervlak <i>In directe omgeving van bestaande oppervlakken.</i>	H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen	● ● ●	1 - 5	± 3 ha (samen met H4010A)	Eenmalig (1)
	Kap bomen tbv uitbreiding oppervlak <i>In combinatie met plaggen, aansluitend op ligging bestaande oppervlakken H2310 en H2330.</i>	H2310 Stuifzandheiden met struikhei	● ● ●	>= 10	± 1,8 ha	Eenmalig (1)
	Kap bomen tbv uitbreiding oppervlak <i>In combinatie met plaggen, aansluitend op ligging bestaande oppervlakken H2310 en H2330.</i>	H2330 Zandverstuivingen	● ● ●	< 1	± 0,5 ha	Eenmalig (1)
	Lokaal hakhoutbeheer	H9190 Oude eikenbossen	● ● ○	1 - 5	0,7 ha	Cyclisch (2,3)
	Maaien <i>Indien noodzakelijk om open plekken te maken.</i>	H7210 Galigaanmoerassen	-	5 - 10	0,2 ha	Cyclisch (2,3)
	Omleiden, afdammen of dempen van watergangen, sloten en greppels <i>Samen met H4010A, H7110B en H7150.</i>	H3160 Zure vennen	● ● ●	1 - 5	± 5000 m	Eenmalig (1)
	Omleiden, afdammen of dempen van watergangen, sloten en greppels <i>samen met H3160, H7110B en H7150</i>	H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)	● ● ●	1 - 5	± 5000 m	Eenmalig (1)
	Omleiden, afdammen of dempen van watergangen, sloten en greppels <i>Samen met H3160, H4010A en H7150.</i>	H7110B Actieve hoogvenen (heideveentjes)	● ● ●	< 1	± 5000 m	Eenmalig (1)
	Omleiden, afdammen of dempen van watergangen, sloten en greppels.	H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen	● ● ●	1 - 5	± 5000 m (samen met H3160, H4010A en H7110B)	Eenmalig (1)

Kaart	Maatregel	Ten behoeve van		Potentiële effectiviteit *	Respons- tijd (jaar) **	Opp./lengte maatregel	Frequentie uitvoering per (1e, 2e of 3e) tijdvak ***
	Omleiden, afdammen of dempen van watergangen, sloten, greppels <i>Toevoerende waterlopen naar Beeldven, Achterste Kolkven en Rietven omleiden en deels samen met H3160, H4010A, H7110B en H7150.</i>	H3130	Zwakgebufferde vennen	● ● ●	1 - 5	10.000 m	Eenmalig (1)
	Opslag verwijderen	H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	● ● ●	< 1	± 10 ha	Cyclisch (1,2)
	Opslag verwijderen	H2330	Zandverstuivingen	● ● ●	< 1	0,16 ha + oppervlakte uitbreiding	Cyclisch (2,3)
	Opslag verwijderen <i>Indien nog noodzakelijk in 3e bpp.</i>	H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	● ● ●	< 1	± 10 ha	Cyclisch (3)
	Opslag verwijderen	H2330	Zandverstuivingen	● ● ●	< 1	0,16 ha	Cyclisch (1)
	Opslag verwijderen <i>Onderzoeksmaatregel.</i>	H4030	Droge heiden	● ● ●	< 1	± 22,5 ha	Cyclisch (1,2,3)
	Opslag verwijderen	H2310	Stuifzandheiden met struikheide	● ● ●	< 1	± 12 ha	Cyclisch (1,2,3)
	Plaggen <i>Indien nog noodzakelijk in 3e bpp.</i>	H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	● ● ●	1 - 5	± 2 ha (samen met H7150)	Cyclisch (3)
	Plaggen <i>icm bekalken</i>	H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	● ● ●	1 - 5	± 2 ha (samen met H4010A)	Cyclisch (1,2)
	Plaggen <i>Indien nog noodzakelijk in 3e bpp.</i>	H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	● ● ●	1 - 5	± 2 ha (samen met H4010A)	Cyclisch (3)
	Plaggen	H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	● ● ●	1 - 5	± 2 ha (samen met H7150)	Cyclisch (1,2)
	Plaggen (op uitbreidingslocatie) <i>In combinatie met boskap, dichtgelopen grasland Smalbroeken weer omvormen.</i>	H6410	Blauwgraslanden	● ● ●	1 - 5	2 ha	Eenmalig (1)
	Plaggen oeverzone <i>Galgeven, alleen in combinatie met buffering zinnig.</i>	H3110	Zeer zwakgebufferde vennen	● ● ●	< 1	0,4 ha	Cyclisch (1,2,3)
	Plaggen oeverzone <i>Centrale Oisterwijkse vennen, Rietven, Belversven en Winkelsven, alleen in combinatie met buffering zinnig.</i>	H3130	Zwakgebufferde vennen	● ● ●	1 - 5	0,75 ha	Cyclisch (1,2,3)

Kaart	Maatregel	Ten behoeve van		Potentiële effectiviteit *	Respons- tijd (jaar) **	Opp./lengte maatregel	Frequentie uitvoering per (1e, 2e of 3e) tijdvak ***
	Plaggen oeverzone	H3160	Zure vennen	● ● ●	< 1	± 1,5 ha	Cyclisch (1,2,3)
	Plaggen/chopperen <i>Chopperen is onderzoeksmaatregel, als alternatief voor plaggen. 2-5% per jaar.</i>	H2310	Stuifzandheiden met struikhei	● ● ●	< 1	± 3,5 ha	Eenmalig (3)
	Plaggen/chopperen <i>Chopperen is onderzoeksmaatregel, als alternatief voor plaggen. 2-5% per jaar.</i>	H2310	Stuifzandheiden met struikhei	● ● ●	< 1	± 3,5 ha	Eenmalig (1,2)
	Terugzetten bosrand tbv uitbreiding geschikt oppervlak	H6410	Blauwgraslanden	● ○ ○	< 1	2 ha	Eenmalig (1)
	Verwijderen bosopslag <i>Tongbersven en Schaapsven.</i>	H7110B	Actieve hoogvenen (heideveentjes)	● ● ○	1 - 5	2 ha	Cyclisch (1,2,3)
	Verwijderen bosopslag (of maaïen) <i>Indien nog noodzakelijk in 3e bpf.</i>	H3160	Zure vennen	● ● ●	< 1	± 7 ha	Cyclisch (3)
	Verwijderen bosopslag (of maaïen)	H3160	Zure vennen	● ● ●	< 1	± 7 ha	Cyclisch (1,2)
	Verwijderen opslag oevers <i>Staalbergven, Galgeven, Centrale Oisterwijkse vennen</i>	H3110	Zeër zwakgebufferde vennen	● ● ●	< 1	15 ha	Cyclisch (1,2,3)
	Verwijderen opslag oevers (of maaïen) <i>Centrale Oisterwijkse vennen, Rietven, Belversven en Winkelsven.</i>	H3130	Zwakgebufferde vennen	● ● ●	< 1	3,5 ha	Cyclisch (1,2,3)
	Verwijderen organisch sediment <i>Verwijderen blad in venoever Galgeven, alleen in combinatie met buffering zinnig.</i>	H3110	Zeër zwakgebufferde vennen	● ● ●	< 1	500 m3	Cyclisch (1)
	Verwijderen organisch sediment <i>Groot Huisven, Ansemven en Klein Glasven/Kattelaarsput.</i>	H3130	Zwakgebufferde vennen	● ● ●	1 - 5	6 ha	Eenmalig (1)
	Verwijderen strooisel	H9190	Oude eikenbossen	● ○ ○	< 1	0,7 ha	Cyclisch (2,3)
	Zeven, frezen, eggen	H2330	Zandverstuivingen	● ○ ○	< 1	0,01 ha + oppervlakte uitbreiding	Cyclisch (2)
	Zeven, frezen, eggen <i>Indien nog noodzakelijk in 3e bpf.</i>	H2330	Zandverstuivingen	● ○ ○	< 1	0,01 ha + oppervlakte uitbreiding	Cyclisch (3)
	Zeven, frezen, eggen 5% per periode.	H2330	Zandverstuivingen	● ○ ○	< 1	0,01 ha	Cyclisch (1)

- *
  - ○ ○ klein
  - ● ○ matig
  - ● ● groot
- ** De responstijd is de tijd waarvan verwacht wordt dat de maatregel effect zal hebben:
< 1 jr; 1 tot 5 jr; 5 tot 10 jr; 10 jr of langer
- *** De frequentie, per tijdvak van zes jaar, is eenmalig of cyclisch

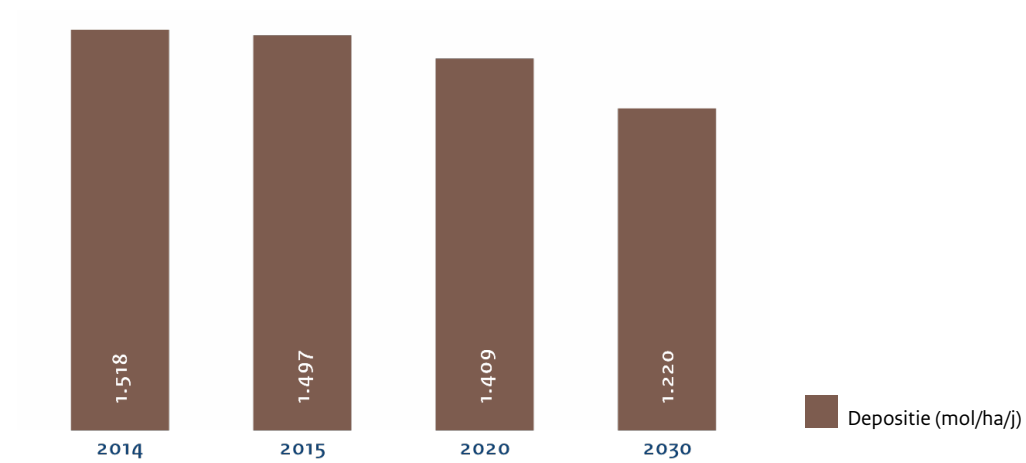
Maatregelkaart 1

Herstelmaatregelen

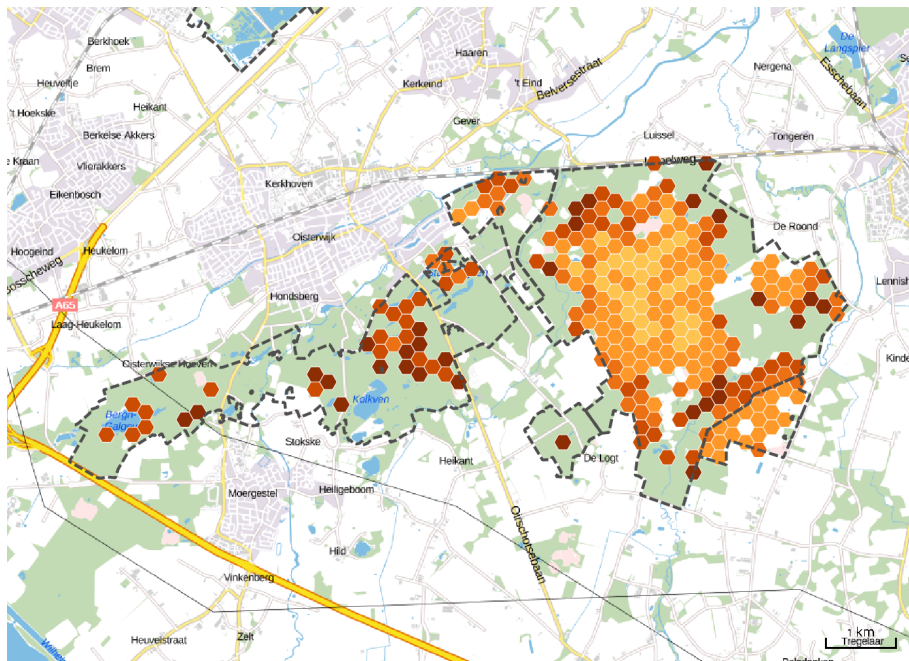
- Zoekgebied: Extra maaien van water- en oevervegetatie (Lgo3)

Ontwikkeling van de stikstofdepositie

Ruimtelijke verdeling van de depositie

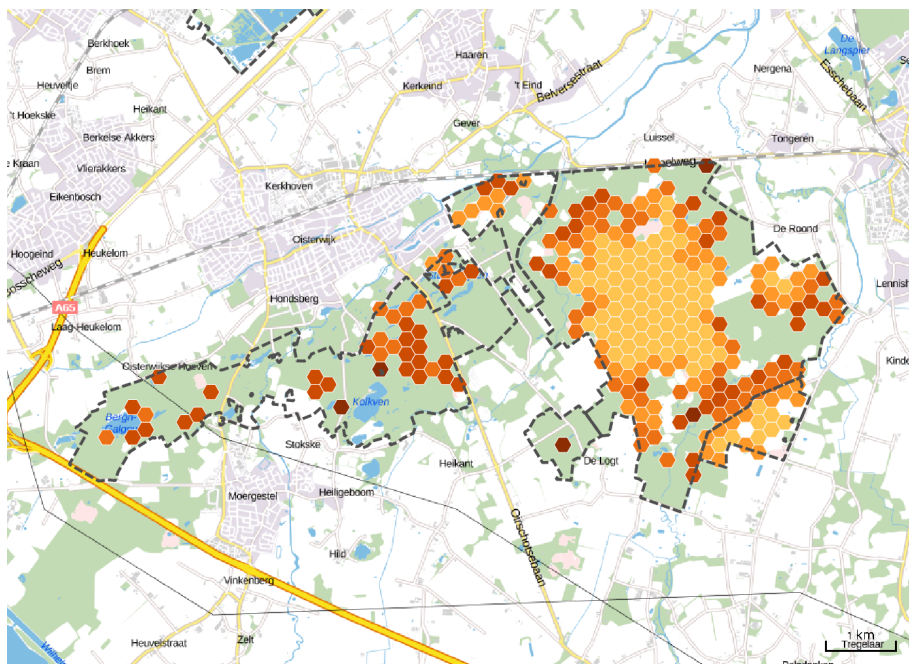
Referentiejaar (2014)

Depositie in mol/ha/j
tussen haakjes aantal hectares

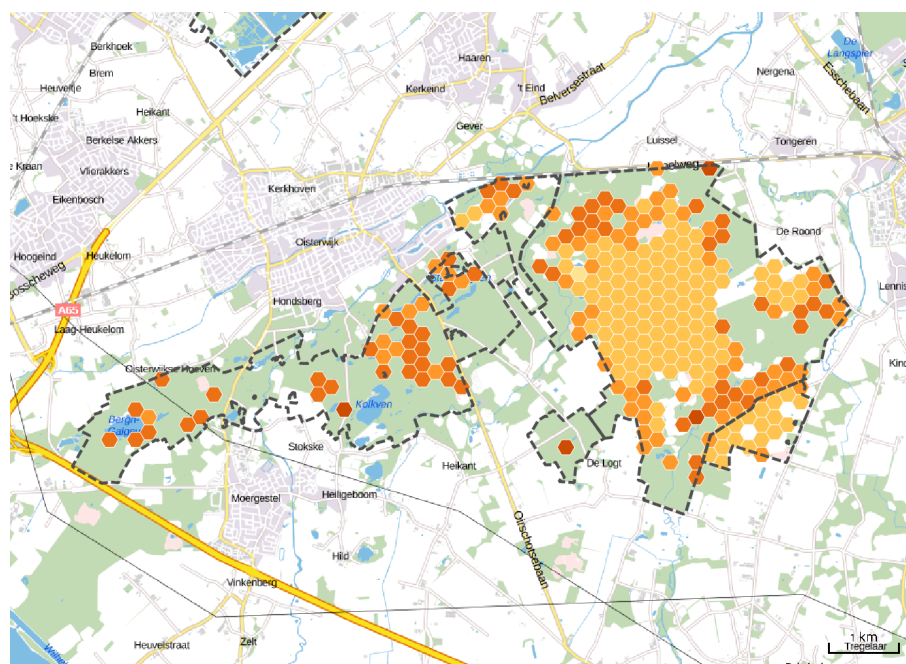
- <= 700 (0)
- 700 - 1000 (0)
- 1000 - 1300 (120)
- 1300 - 1600 (375)
- 1600 - 1900 (239)
- 1900 - 2200 (200)
- > 2200 (129)

2020

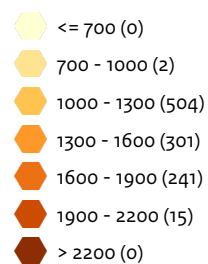

- <= 700 (0)
- 700 - 1000 (0)
- 1000 - 1300 (336)
- 1300 - 1600 (263)
- 1600 - 1900 (231)
- 1900 - 2200 (214)
- > 2200 (19)

2030

Depositie in mol/ha/j
tussen haakjes aantal hectares

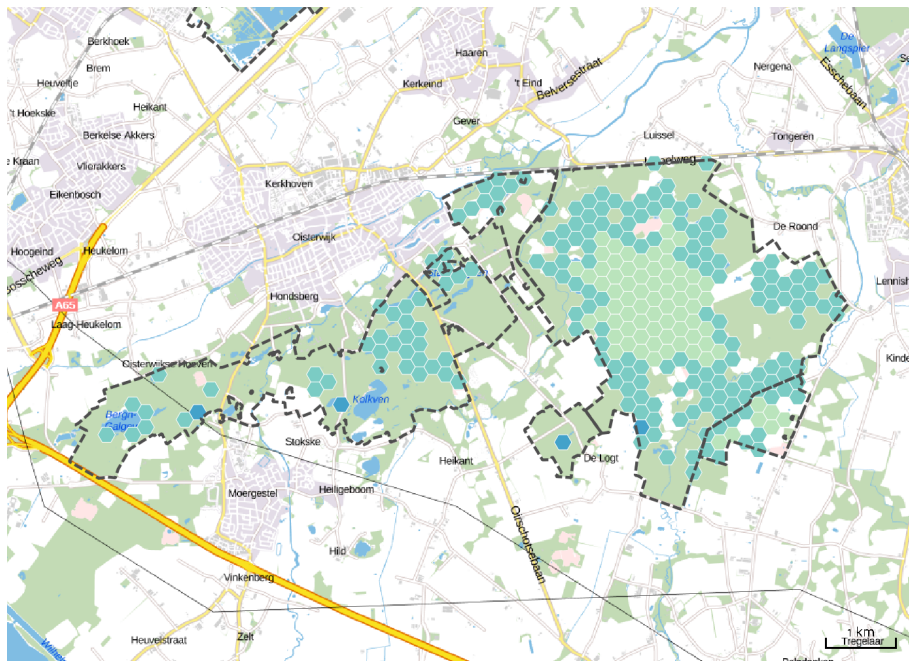
Depositie per habitatype

Habitat		Jaar	Gemiddelde (mol/ha/j)	10 percentiel (mol/ha/j)	90 percentiel (mol/ha/j)
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	2014	1.626	1.299	2.031
		2015	1.604	1.281	2.005
		2020	1.509	1.205	1.883
		2030	1.310	1.051	1.628
H2330	Zandverstuivingen	2014	1.942	1.784	1.976
		2015	1.917	1.760	1.950
		2020	1.801	1.657	1.831
		2030	1.560	1.437	1.586
H3110	Zeer zwakgebufferde vennen	2014	1.796	1.664	2.172
		2015	1.772	1.641	2.145
		2020	1.661	1.538	2.012
		2030	1.434	1.334	1.726
H3130	Zwakgebufferde vennen	2014	1.802	1.326	2.226
		2015	1.778	1.307	2.199
		2020	1.664	1.228	2.069
		2030	1.434	1.074	1.766
H3160	Zure vennen	2014	1.617	1.286	2.252
		2015	1.595	1.268	2.224
		2020	1.498	1.192	2.089
		2030	1.303	1.039	1.801
ZGH3160	Zure vennen	2014	2.186	2.038	2.312
		2015	2.158	2.013	2.282
		2020	2.034	1.896	2.153
		2030	1.771	1.653	1.874
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	2014	1.502	1.306	2.004
		2015	1.481	1.287	1.981
		2020	1.394	1.212	1.873
		2030	1.206	1.053	1.583
H4030	Droge heiden	2014	1.372	1.283	1.784
		2015	1.353	1.265	1.761
		2020	1.274	1.190	1.659
		2030	1.105	1.036	1.425
H6410	Blauwgraslanden	2014	2.051	1.841	2.097
		2015	2.024	1.817	2.070
		2020	1.908	1.712	1.951
		2030	1.643	1.478	1.680
H7110B	Actieve hoogvenen (heideveentjes)	2014	1.526	1.275	2.233
		2015	1.505	1.256	2.205
		2020	1.414	1.179	2.070
		2030	1.231	1.036	1.783
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	2014	1.384	1.285	1.604
		2015	1.365	1.267	1.583
		2020	1.285	1.193	1.489
		2030	1.117	1.040	1.293

Habitat		Jaar	Gemiddelde (mol/ha/j)	10 percentiel (mol/ha/j)	90 percentiel (mol/ha/j)
H7210	Galigaanmoerassen	2014	1.649	1.537	1.814
		2015	1.626	1.515	1.790
		2020	1.515	1.430	1.658
		2030	1.306	1.233	1.424
H9190	Oude eikenbossen	2014	2.366	2.173	2.399
		2015	2.337	2.146	2.369
		2020	2.203	2.023	2.235
		2030	1.901	1.744	1.930
H91EoC	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	2014	2.130	1.854	2.330
		2015	2.104	1.830	2.302
		2020	1.984	1.724	2.169
		2030	1.702	1.490	1.848
Lg03	Zwakgebufferde sloot	2014	1.953	1.482	2.346
		2015	1.928	1.461	2.318
		2020	1.814	1.378	2.181
		2030	1.567	1.206	1.865
Lg04	Zuur ven	2014	1.535	1.285	2.137
		2015	1.514	1.267	2.110
		2020	1.421	1.192	1.983
		2030	1.234	1.039	1.716
Lg09	Droog struisgrasland	2014	1.393	1.292	1.705
		2015	1.374	1.274	1.682
		2020	1.294	1.199	1.579
		2030	1.120	1.043	1.356
L4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	2014	2.089	1.796	2.301
		2015	2.062	1.772	2.272
		2020	1.940	1.674	2.131
		2030	1.691	1.474	1.851
L4030	Droge heiden	2014	1.438	1.285	1.781
		2015	1.418	1.267	1.758
		2020	1.335	1.193	1.654
		2030	1.154	1.039	1.423

Depositiedaling

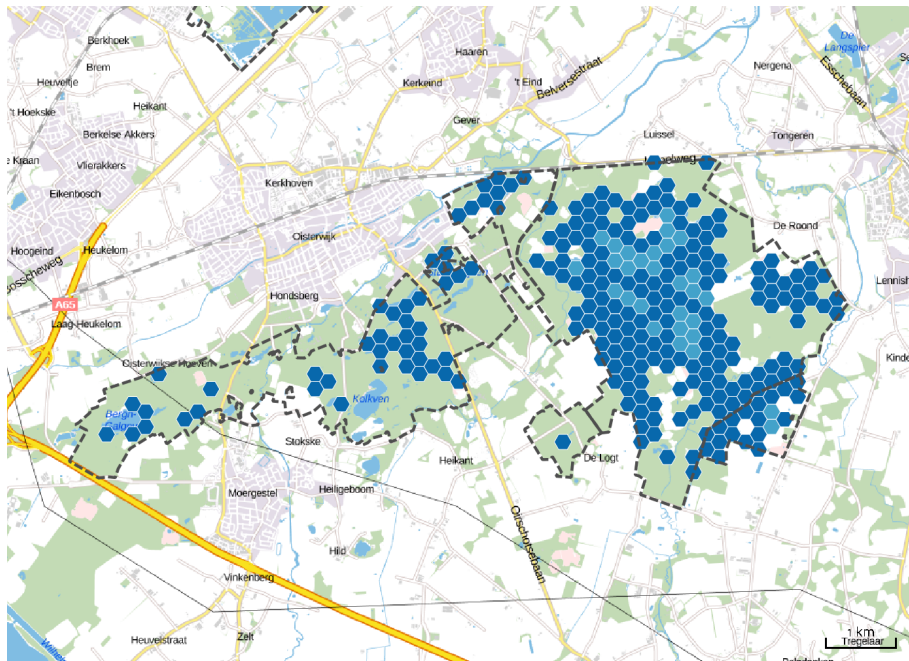
2014 - 2020

Depositiedaling in mol/ha/j
tussen haakjes aantal hectares

- 0 - 50 (0)
- 50 - 100 (312)
- 100 - 175 (743)
- 175 - 250 (8)
- > 250 (0)

2014 - 2030

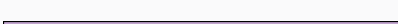
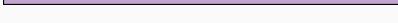
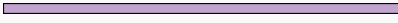
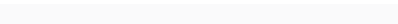
- 0 - 50 (0)
- 50 - 100 (0)
- 100 - 175 (0)
- 175 - 250 (113)
- > 250 (950)

Depositiedaling per habitatype

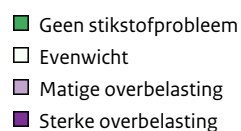
Habitat		Jaar	Gemiddelde (mol/ha/j)	10 percentiel (mol/ha/j)	90 percentiel (mol/ha/j)
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	2015	22	18	26
		2020	117	95	151
		2030	317	248	413
H2330	Zandverstuivingen	2015	25	23	26
		2020	141	127	144
		2030	382	346	390
H3110	Zeer zwakgebufferde vennen	2015	24	22	27
		2020	135	125	160
		2030	362	330	446
H3130	Zwakgebufferde vennen	2015	24	19	27
		2020	138	99	159
		2030	368	252	463
H3160	Zure vennen	2015	22	18	28
		2020	118	94	161
		2030	313	247	447
ZGH3160	Zure vennen	2015	28	26	30
		2020	152	142	160
		2030	415	385	439
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	2015	20	18	25
		2020	107	93	137
		2030	295	250	421
H4030	Droge heiden	2015	19	18	23
		2020	98	92	124
		2030	267	246	357
H6410	Blauwgraslanden	2015	26	24	27
		2020	143	128	146
		2030	407	363	416
H7110B	Actieve hoogvenen (heideveentjes)	2015	21	18	28
		2020	112	94	160
		2030	295	238	450
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	2015	19	18	22
		2020	99	92	115
		2030	267	245	308
H7210	Galigaanmoerassen	2015	23	21	25
		2020	134	109	162
		2030	343	306	390
H9190	Oude eikenbossen	2015	29	27	29
		2020	163	149	164
		2030	465	429	469
H91EoC	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	2015	26	24	29
		2020	146	128	160
		2030	428	358	479

Habitat		Jaar	Gemiddelde (mol/ha/j)	10 percentiel (mol/ha/j)	90 percentiel (mol/ha/j)
Lg03	Zwakgebufferde sloot	2015	25	20	29
		2020	140	107	164
		2030	386	283	478
Lg04	Zuur ven	2015	21	18	27
		2020	114	94	157
		2030	301	246	426
Lg09	Droog struisgrasland	2015	19	18	22
		2020	99	92	118
		2030	273	248	339
L4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	2015	27	24	29
		2020	149	120	170
		2030	398	319	450
L4030	Droge heiden	2015	20	18	23
		2020	103	92	128
		2030	283	247	363

Stikstofoverbelasting per habitatype

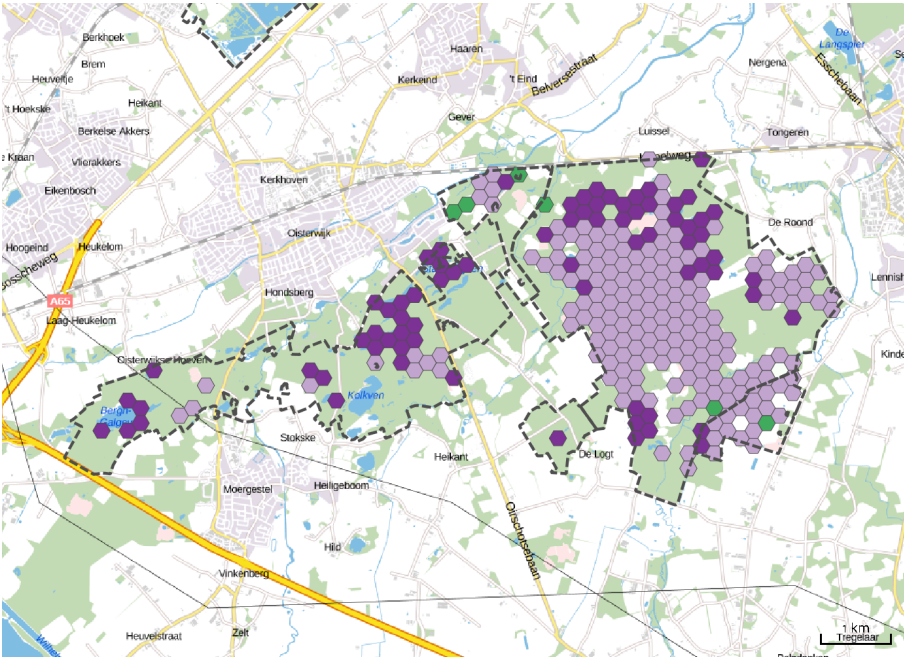
Habitat	Relevant (ingetekend)	Relevant (gekarteerd)	KDW	Stikstofbelasting ten opzichte van KDW			Aandeel overbelast
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	12,9 ha	12,9 ha	1.071	2014		100%
					2015		100%
					2020		100%
					2030		86%
H2330	Zandverstuivingen	< 1,0 ha	< 1,0 ha	714	2014		100%
					2015		100%
					2020		100%
					2030		100%
H3110	Zeer zwakgebufferde vennen	5,2 ha	5,2 ha	429	2014		100%
					2015		100%
					2020		100%
					2030		100%
H3130	Zwakgebufferde vennen	30,3 ha	30,3 ha	571	2014		100%
					2015		100%
					2020		100%
					2030		100%
H3160	Zure vennen	47,5 ha	47,5 ha	714	2014		100%
					2015		100%
					2020		100%
					2030		100%
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	66,5 ha	61,6 ha	1.214	2014		100%
					2015		100%
					2020		70%
					2030		32%
H4030	Droge heiden	159,3 ha	155,0 ha	1.071	2014		100%
					2015		100%
					2020		100%
					2030		25%
H6410	Blauwgraslanden	2,1 ha	2,1 ha	1.071	2014		100%
					2015		100%
					2020		100%
					2030		100%
H7110B	Actieve hoogvenen (heideveentjes)	2,1 ha	2,1 ha	786	2014		100%
					2015		100%
					2020		100%
					2030		100%
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	14,7 ha	14,1 ha	1.429	2014		20%
					2015		15%
					2020		7%
					2030		3%

Habitat		Relevant (ingetekend)	Relevant (gekarteerd)	KDW	Stikstofbelasting ten opzichte van KDW		Aandeel overbelast
H7210	Galigaanmoerassen	1,4 ha	1,4 ha	1.571	2014		72%
					2015		72%
					2020		12%
					2030		0%
H9190	Oude eikenbossen	< 1,0 ha	< 1,0 ha	1.071	2014		100%
					2015		100%
					2020		100%
					2030		100%
H91EoC	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	25,2 ha	25,2 ha	1.857	2014		92%
					2015		89%
					2020		75%
					2030		5%
L4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	3,9 ha	3,9 ha	1.214	2014		100%
					2015		100%
					2020		100%
					2030		100%
L4030	Droge heiden	89,8 ha	89,2 ha	1.071	2014		100%
					2015		100%
					2020		100%
					2030		43%
Lg03	Zwakgebufferde sloot	2,0 ha	2,0 ha	1.786	2014		63%
					2015		61%
					2020		51%
					2030		23%
Lg04	Zuur ven	16,9 ha	16,3 ha	1.214	2014		89%
					2015		87%
					2020		55%
					2030		35%
Lg09	Droog struisgrasland	43,4 ha	43,3 ha	1.000	2014		100%
					2015		100%
					2020		100%
					2030		100%
ZGH316 o	Zure vennen	1,8 ha	1,8 ha	714	2014		100%
					2015		100%
					2020		100%
					2030		100%

Ruimtelijk beeld van de stikstofoverbelasting

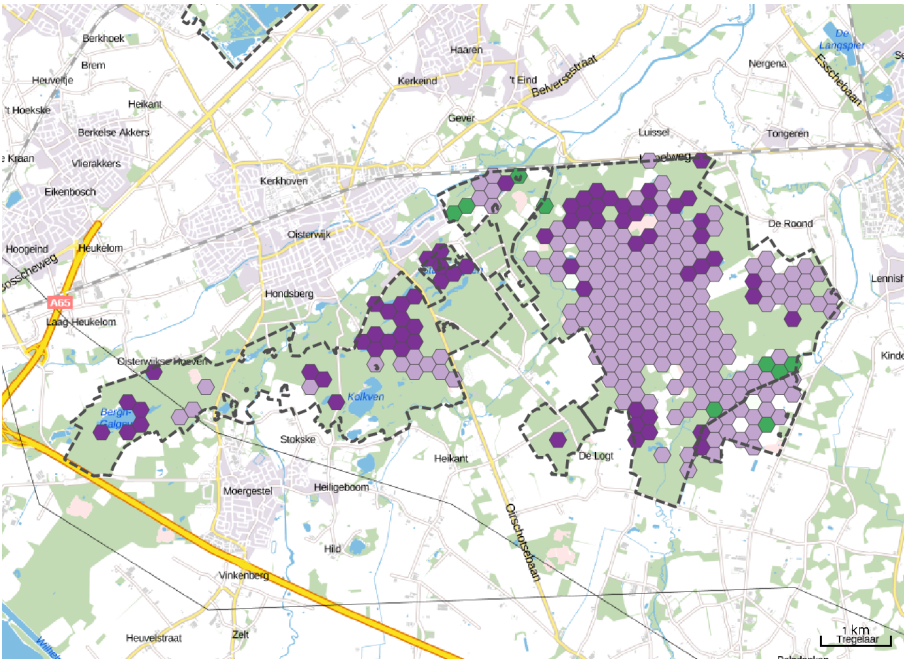
Referentiejaar (2014)

Mate van overbelasting
tussen haakjes aantal hectares

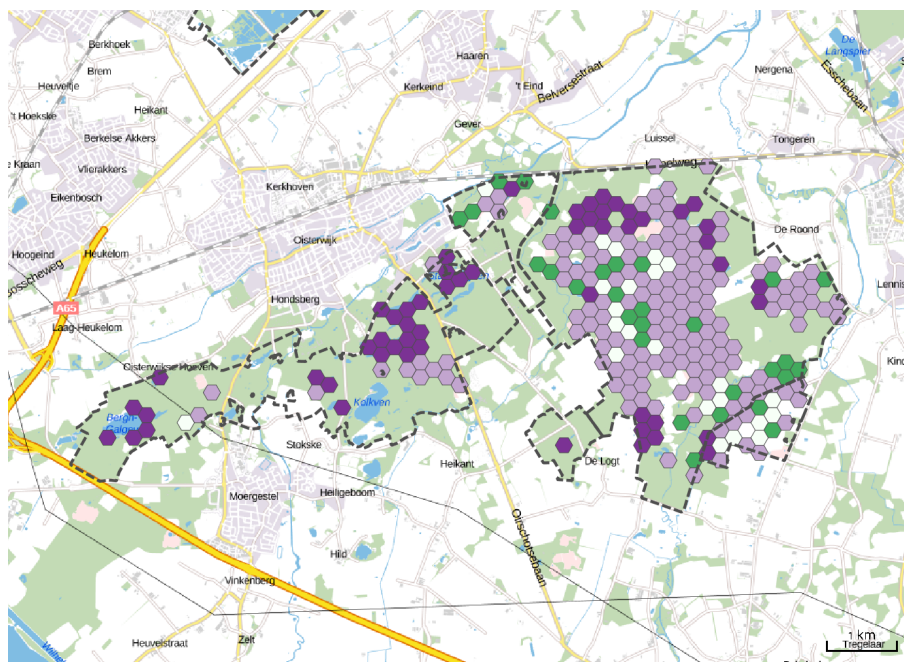
- Geen stikstofprobleem (27)
- Evenwicht (4)
- Matige overbelasting (740)
- Sterke overbelasting (292)

2020

- Geen stikstofprobleem (41)
- Evenwicht (13)
- Matige overbelasting (747)
- Sterke overbelasting (262)

2030

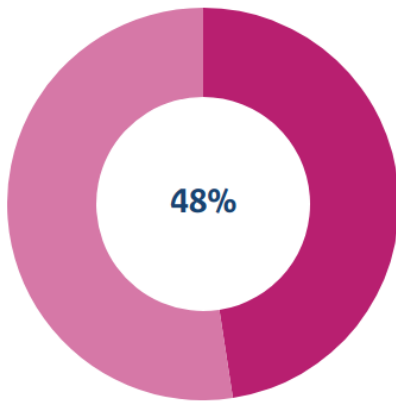
Mate van overbelasting
tussen haakjes aantal hectares

- Geen stikstofprobleem (118)
- Evenwicht (117)
- Matige overbelasting (625)
- Sterke overbelasting (203)

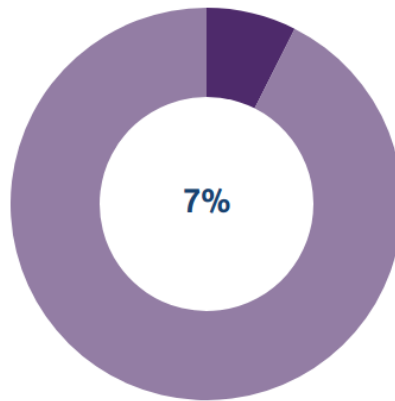
Benuttingsgraad depositieruimte*

Kampina & Oisterwijkse Vennen

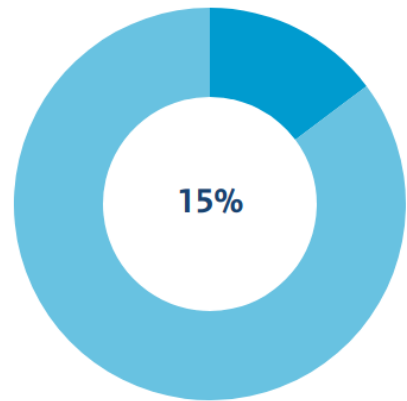
Bron: AERIUS

Vergunningen

Prioritaire projecten

Meldingen

* De som van alle voor ontwikkelingsruimte relevante hectares in het gebied.

Data: 1 juli 2015 tot 1 januari 2018

Voortgang herstelmaatregelen

Kampina & Oisterwijkse Vennen

Bron: AERIUS

Maatregel	Uiterste datum afronding	Voortgang	Prognose	
0191 Opslag verwijderen (H4010A)	31 december 2017			
0193 Kap bomen langs venoever (H3130)	30 juni 2021			
0201 Kap bomen langs venoever (H3110)	31 december 2017			
0376 Bekalken (H7150)	30 juni 2021			
0463 Omleiden, afdammen of dempen van watergangen, sloten en greppels (H3160)	30 juni 2021			100%
0582 Begrazen (H9190)	30 juni 2021			
0702 Omleiden, afdammen of dempen van watergangen, sloten en greppels (H4010A)	03 maart 2017			100%
0739 Plaggen oeverzone (H3110)	31 december 2017			
0812 Omleiden, afdammen of dempen van watergangen, sloten en greppels. (H7150)	30 juni 2021			100%
0827 Hydrologisch herstel gradienten op landschapsniveau (H6410)	31 december 2018			
0847 Aantalsreductie zomerganzen (H3160)	31 december 2017			

0876 Extra begrazen (H4010A)	31 december 2017		0%
0932 Kap bomen tbv uitbreiding oppervlak (H2310)	30 juni 2021		100%
1003 Plaggen (op uitbreidingslocatie) (H6410)	30 juni 2021		
1086 Plaggen (H7150)	31 december 2017		
1132 Aanvoer zwak gebufferd oppervlaktewater (H3110)	30 juni 2021		0%
1241 Chopperen/plaggen (H4030)	30 juni 2021		
1345 Opslag verwijderen (H2330)	30 juni 2021		
1434 Verwijderen organisch sediment (H3110)	31 december 2017		
1580 Plaggen/chopperen (H2310)	31 december 2017		100%
1693 Verwijderen bosopslag (of maaien) (H3160)	30 juni 2021		
1826 Opslag verwijderen (H4030)	31 december 2017		
1841 Verwijderen opslag oevers (H3110)	30 juni 2021		
1900 Verwijderen organisch sediment (H3130)	30 juni 2021		
1907 Zeven, frezen, eggen (H2330)	31 december 2017		0%
1963 Plaggen oeverzone (H3130)	30 juni 2021		100%

2006 Bekalken (H4030)	30 juni 2021		
2024 Kap bomen in zijgebied (H7110B)	30 juni 2021		100%
2029 Verwijderen opslag oevers (of maaien) (H3130)	30 juni 2021		
2119 Extra begrazen (H2310)	30 juni 2021		0%
2207 Kap bomen tbv uitbreiding oppervlak (H2330)	30 juni 2021		100%
2257 Plaggen oeverzone (H3160)	30 juni 2021		
2313 Extra begrazen (H2330)	03 maart 2017		0%
2346 Terugzetten bosrand tbv uitbreiding geschikt oppervlak (H6410)	30 juni 2021		0%
2360 Kap bomen t.b.v. uitbreiden omvang (H4010A)	30 juni 2021		
2390 Omleiden, afdammen of dempen van watergangen, sloten en greppels (H7110B)	30 juni 2021		100%
2509 Kap bomen t.b.v. uitbreiding oppervlak (H4030)	30 juni 2021		100%
2512 Plaggen (H4010A)	31 december 2017		
2584 Kap bomen t.b.v. uitbreiding oppervlak (H7150)	30 juni 2021		100%
2602 Opslag verwijderen (H2310)	31 december 2017		
2628 Omleiden, afdammen of dempen van watergangen, sloten, greppels (H3130)	31 december 2016		
2643 Bekalken (H4010A)	31 december 2017		

2659 Extra begrazen (H7150)	31 december 2017		0%
2719 Extra begrazing (H4030)	31 december 2017		0%
2780 Greppels voor afvoer regenwater herstellen (H6410)	31 december 2017		
2814 Verwijderen bosopslag (H7110B)	30 juni 2021		

- Afgerond
- Prognose tijdig gereed
- Prognose tijdigheid onder druk
- Prognose niet tijdig gereed
- Prognose onbekend
- Indicatie percentage uitvoering in het veld

Beschikbaar maken financiering	Moet nog beginnen
Beschikbaar maken van grond	Gestart
Formele besluitvorming	Afgerond
Vergunningen	Niet van toepassing
Inhoudelijke voorbereiding	Voortgang onbekend
Praktische voorbereiding	
Uitvoering	
Gereed verklaren	

Alle kaarten in deze rapportage zijn digitaal
beschikbaar in AERIUS Monitor: <http://monitor.aerius.nl/monitor/>

Dit is een uitgave van:

Het PAS-bureau - onderdeel van BIJ12
In samenwerking met het RIVM

PAS-bureau

Leidseveer 2
3511 SB Utrecht

www.bij12.nl

Juli 2018